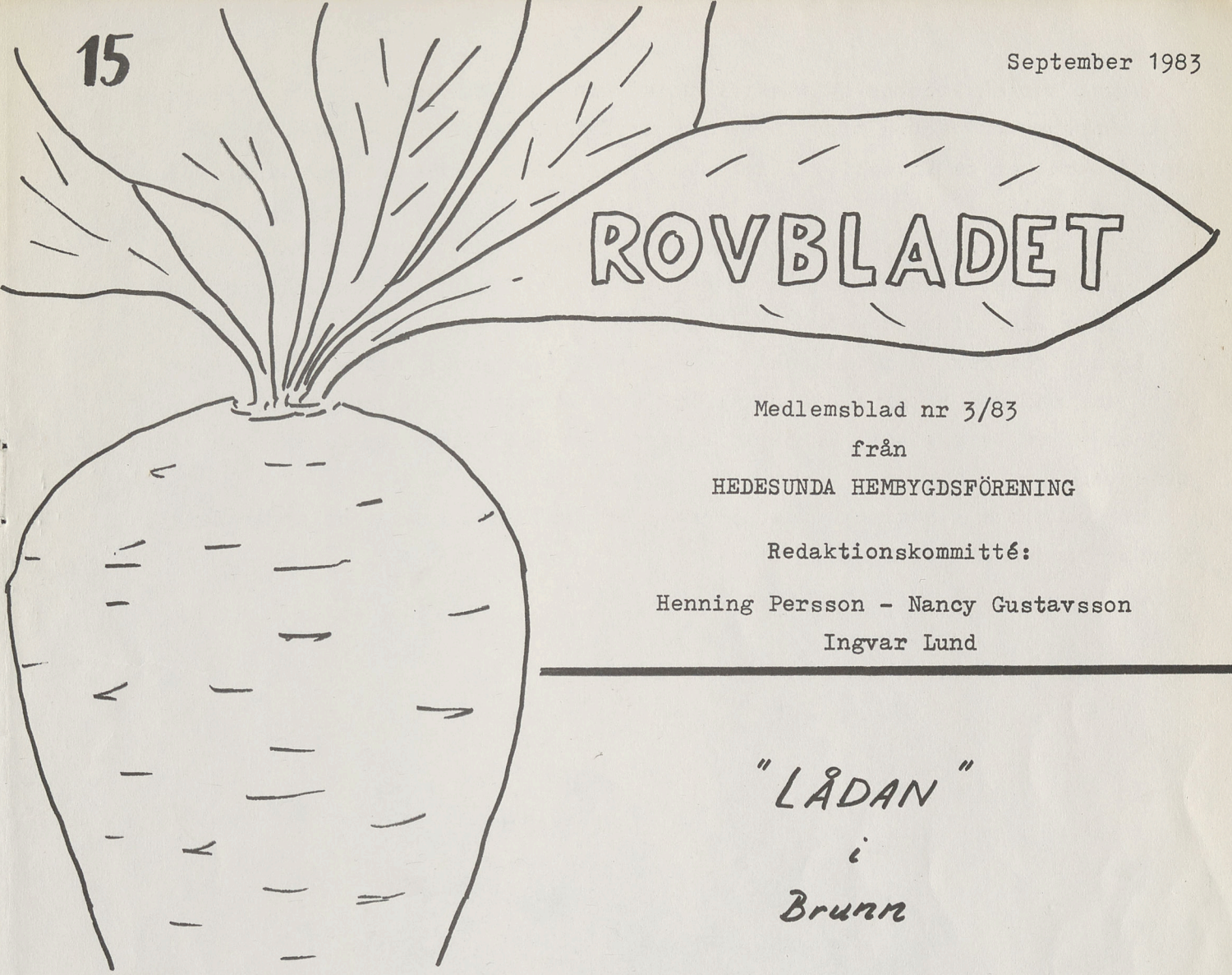

ROVBLADET

Medlemsblad nr 3/83

från

HEDESUNDA HEMBYGDSFÖRENING

Redaktionskommitté:

Henning Persson - Nancy Gustavsson

Ingvar Lund

"LÅDAN"

i

Brunn

Några har på ålderns höst skrivit ned sin egen levnadshistoria, vilken dokumenterar en gången tid. En av dem är Erik Ström, 1881 - 1966, vilken öppet berättar om sitt liv. Det framgår, att hans barn- och ungdomstid ej var den bästa.

Efter ett kringflackande arbetsamt liv fick han med hustrun Maria och barn sin boplats i nuvarande stadsdelen Sättra i Gävle - i Pingeltorpet, på den plats Pingeltorpskolan nu är belägen.

Erik Ström var en mycket aktad och uppskattad person med gott intellekt, ofta anlita med räkning och skrivning av personer i sin omgivning.

Han skrev även visor. Vannersjövisan eller Bysjövisan är kanske den mest bekanta.

Härnadan och i några kommande nummer av Rovbladet kommer delar av Erik Ströms minnen att återges.

Erik Ström och hans hustru Maria.

M I N N E N

Ålbo är den västligaste byn vid Dalälven i Hedesunda. Om jag räknat rätt fanns där i min barndom 13 bönder och 26 utanvidsgårdar och ett skolhus. Summa 40 rökar. Det var en mjölnare, en skräddare jämte gesäller, en skomakare och två soldater. De övriga arbetade vid Gysinge bruk eller i skogen, som nog var det vanligaste. Fem av bönderna var landbönder. De skulle kola vissa stigar kol som arrende. Tre milor med 15-16 famnars omkrets brukade de kola hos Jansses där jag var dräng senare. En 40-45 stigar kunde fås ut. Då arrendet var 90 stigar så blev det ju överskott, som de fick betalt för. Ävenså fick de 25 öre per stig och fjärdingsväg i körlön från milan till Gysinge. Huggningen av kolveden bekostades av bruket. Kolvedshuggning fanns att få för det mesta, men räknades nog till det sämsta skogsarbetet.

Nästan alla utanvidsfamiljer hade en eller två kor, några får och en gris över sommaren. Fåren släppte de helt enkelt ut på skogen över sommaren. Om de inte vallade sina kor själva talade de vid någon bonde så de fick följa hans hjord. Men då skulle de göra fäboddag. Jag tror det var tre för var ko.

Till byn hörde stora arealer älvängar. Dels efter älven, dels efter Ålboån. Det var stora områden men dåligt foder och blött och besvärligt att bärga för det mesta. Det var ju att bära in fodret i ladorna och sedan kördes det hem på vinterföre. Det gjorde i alla fall att det var många kor i förhållande till åkerarealen och mycket gödsel till åkern. Sju av bönderna hade sina fäbodar vid BjörsöfallevalLEN och fyra vid NyvalLEN. Där var också en hästfäbod.

Många barn var det i en del familjer. Tolv i en familj åtta, nio var det i flera kullar. Ungarna fick ju hjälpa till så fort de kunde förstås. Men jag minns inte det var så fattigt som mina jämnåriga söderifrån talar om. I alla fall minns jag någon av pigorna beklagade sig för en då gammal gumma. Då sa gumman: "Va är det nu att jämra sig för. Ni skulle varit med i min ungdom, då fick vi minsann vara med och stå på logen och slagtröska om mornarna på hösten."

Den östligaste egendomen Ålbo nr 7 eller Finnmyra har en i älven utskjutande udde, som kallas Piparudden. I en gård där, som kallades Häggs blev jag född den 21 oktober 1881. Min mor Anna Persson föddes den 14.6.1858. Min far hette Erik Eriksson Ström. Var född den 21.9.1855 och dog den 19.8.1881. Mor var således änka, då jag föddes efter ett kort äktenskap. Farfar var född 31.1.1815 och dog den 18.5.1879. Han hette Erik Olsson Sundström. Farmor, som hette Anna Andersdotter, var född den 25.11.1817 och dog den 9.11.1890. Hon levde då jag föddes. Det var således två änkor, som tog emot mig, när jag kom till världen. Morfar var född den 20.5.1825 och dog den 22.1.1869. Mormor var född den 2.12.1834 och var änka. Hon levde till den 17.3.1909. Morfar var ägare till Ålbo nr 7, men bodde och brukade Flösta nr 2, som var landbondhemman. Men som det fortfarande fanns omyndiga barn var det väl sterbhus och det var väl överenskommet ett min far och mor skulle bruka Finnmyra, som Ålbo nr 7 kallades, tills min yngsta morbror Per blev myndig.

Farmor blev väl kvar hos mor - jag gissar ett par tre år. Men så tyckte hon att hon ville vara hos sitt enda barn. Det var sonen Olov. Han sattes in som knekt för en rote i Ålbo samma dag jag blev född. Hur mor kunde klara upp att sköta både mig och egendomen är för mig en olöst gåta. Jag minns henne som en inte så lång men kraftig kvinna. Anna var starkare än jag, sa morbror Erik, som ju ändå var en stark karl. Hon hade ju ett par tre kor och några får, kanske en gris. Och så minns jag att hon sålde hö till Öborna. Ja, och så hade hon tjugo nät. Hennes farbror Erik, som var ungtkarl och odlat upp en myr på skogen, där han byggt sig en stuga, hade också lika många nät och så hjälptes de åt och lade näten på hösten så de fick vinterfisk. Hon hade också not tillsammans med granngården Vallners. Notdragning var emellertid förbjuden under maj månad - fiskens lektid. Men det hade visst hänt en gång medan farmor var kvar att det hade kom-

mit ett braxenstim in i viken och hon och Vallners gammelmor yrkade på att de skulle ut och ta dem. Som de också gjorde!

Om far ville mor aldrig tala, då jag var liten. Ej heller farmor ville tala om honom. Men när jag blev litet äldre, talade hon om, att han var ute på sjön och blev förkyld - troligen fick han lunginflammation - och han dog på tredje dagen. Han låg på vindskammaren. När han såg solen gå ned på kvällen, sa han: 'Nu Anna får jag aldrig se den här solen gå ned mer.' Då jag blev litet äldre så var jag kom i socknen så fick jag höra, hur lik min far jag var, och att han varit och talat där. Då jag var hem till socknen på en begravning 65 år efter hans död, kom det fram en gammal man till mig på kyrkogården och sa: "Jag har gått i söndagsskola hos din pappa jag. Han var duktig att tala, men han var dålig att sjunga." Han var tydligen verksam i den frikyrkliga rörelsen. Det var väl vid den tiden som P. P. Waldenström gjorde uppror mot statskyrkan.

Näst mor var farmor den som stod mig närmast under barnåren. Hon hade tydligen gott minne. Hon sa, att hon kunde både lilla och stora katekesen utantill - jag tror hon sa i 8-årsåldern. Säkert är att många av hennes efterkommande har haft lätt för att läsa vid tidig ålder. Jag vet inte hur länge hon stannade kvar hos mor, men jag gissar, att det var tills jag kunde traska med mor i ladugården och ute. Man kan förstå, att när hon haft 10 barn och då hon hade bara sonen Olov kvar, så ville hon vara hos honom. Det byggdes nog en ny gård till honom och där hade hon flera barnbarn. Men hon kom och hälsade på emellanåt och då blev det liksom lilla julaften, när farmor kom. Hon kunde så många sagor och berättade också om saker och ting, som hänt just i Finnmyra. Berättade om sina barn, när de var små. Lärde mig saker, som mor inte hade tid med. Jag minns hon talade om att hon haft styvfar och att han alltid förmanade henne: "Ät bra med fisk jänta! Fisken slipper vi köpa, men bröd får vi köpa."

När jag blev litet äldre hände det nog att jag gick och hälsade på farmor, farbror och faster och mina kusiner Anna och Stina. När mor var och bärgade höet på älvängarna, brukade hon inkvartera mig hos Ågrens. Jag tror jag var där det år då båda dog i difteri med några dagars mellanrum. Det måste ha varit 1888 eller -89. Nästa kusin Ågren är Erika. Hennes man dog i somras, men hon har dotter, måg och dotterdotter. De yngre bröderna Karl och Johan är båda döda. Karl, som blev hemma, hade flera barn. Han var med i det kommunala i hemsocknen. Johan, som blev predikant och kamrer i Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, var barnlös.

Morfar, som dött innan jag var född, minns jag förstås inte, men jag hörde talas om honom mer än en gång. Jag minns första gången jag var med till Gysinge med kol. Där var en gammal kolgillare, som var enarmad, som frågade: "Va är du för en då?" När jag redogjort för min härkomst, sa han: "Då bör du vara stark, för när morfar din kom hit till kolhuset och tog i nånting och titta stint ut - då följde det med!" Det var så att man körde kolstigarna en i taget upp för bron. Sedan tog man ifrån hästen och fick släpa stigarna för hand till det

ställe (fack) de skulle stjälpas.

Mormor, som hette Brita, var från Berg nr 1, Andersas. Hon hade med sig 2000 kronor i hemgift, då hon blev sonhustru hos Pers i Flösta. Hon hade väl blivit änka redan 1869, om det är riktigt, att morfar dog det året. Hon hade emellertid fått 6 barn: Brita som blev gift med Per Engvall (Sjungar-Pelle) - han satt alltid på orgelläktarn i kyrkan och sjöng om söndagarna. Stina som dog ung. Min mor Anna. Så Erik Eklund, Anders Andersson och Per, som emigrerade till Amerika 1892.

Morfar hade bröderna Lars, Erik och Anders och systrarna Stina och Anna.

Lars blev arrendator på Bennbäck i Möklinta. Mor hade varit i Bennbäck en vinter och jag har ett minne av att mor hade besök av sina kusiner Ida och Eva, innan de reste till Blekinge, där den ena fått plats som barnmorska. Morfars bror Erik odlade upp en myr och byggde sig ett hus på Finnmyraskogen. Ogift. Han hade sin båt nere hos oss. Mor och han hjälptes åt att lägga sina nät på höstarna för att få fisk till vinterbehov. Liksom mor sålde han hö till Ö-borna. Min allra första arbetsförtjänst var att jag langade tegel, då han lade om sitt tak på stugan. Jag minns jag fick 4 öre, då jag gick hem. Han var kort men björnstark. Han hade haft titeln sockenkung ett år. Hans bror Anders hade också fått titeln ett år. Det var fråga om brottnings. Man samlades på platsen - det var visst i Brunn - på midsommarafton. Endast livtag tre kast. Den som vann två var segrare. Den besegrade skulle skaffa ny motståndare. Den som var sist kvar på platsen var kung för året.

Anders Ersson var landbonde på Ålbo nr 5, Janses. Han blev med tiden nämndeman och skolrådsledamot. Hustrun hette Karin och var från Kräbäck i Österfärnebo. De hade sonen Erik.

Systemen Anna blev gift med Olov Andersson, Ålbo nr 2, Ollas. De var barnlösa, men tog en fosterson, som hette Anders Löf. Vid Olov Anderssons död delades egendomen. Anders Löf fick ene halvan, medan hennes brorson Anders Persson fick den andra, mot att han skulle vårda henne till döddar. Han byggde en ny gård. Han var då ännu ogift. Jag var med och hantlangade åt en gubbe, som hette Englund, som gjöt ladugården. Ollas moster, som vi kallade henne, var jämt sjuklig - men överlevde alla sina bröder.

Morfars andra syster Stina blev gift i Hemlingby i Valbo socken. Om henne och hennes efterkommande vet jag bara att någon av dem, när moster låg på sitt yttersta, kom dit med ett färdigskrivet testamente och en advokat. Enligt testamentet skulle all hennes efterlämnade kvarlåtenskap tillfalla systemen Stina eller hennes arvingar. Giltigheten var tvivelaktig, eftersom hon först nekat att skriva på några papper enligt testamentsvittnena. Ja, dom fick ta lösöret - men Anders Persson behöll egendomen.

Bland mina första minnen från barndomen är, att jag brände mig på hett kaffe på moster Britas begravning. Mor hade visst sina kor ihop med deras på somrarna, tycker jag att jag minns. I alla fall minns jag att jag var och lekte med mina tre kusiner Per, Anders och Erik. Moster Brita och Engvall hade stått fadder åt mig jämte farbror Ågren och Britas Anna. Eftersom jag inte hade någon far, fick

jag dess flera faddrar. Någon tid senare minns jag att han kom genvägen från Flösta just då mor kom från lagårn med mjölken, och ville att mor skulle flytta till honom och ta sin systers plats. Men mor sa nej. Då började han läsa bibelspråk och försökte övertyga henne om att det helt enkelt var hennes skyldighet. Men mor sa bara nej. Och så mycket förstod jag, att han ville ta min mamma ifrån mig. Sedan fick han i alla fall gifte från Hallsbo. Han hade litet pengar, men annars var det inget vidare. På gamla dar satt han på socialvården och berättade gamla historier, som återgavs i Gefle Dagblad.

Förhållandet mellan mormor och hennes måg hade nu blivit sådant, att mormor kom och flyttade in i vad vi kallade moster Annas stuga tillsammans med morbror Erik. Han skulle överta hemmanet, när mors arrende gått ut. De tog också hit min yngste kusin Erik, så då hade jag lekkamrat en hel sommar. På hösten kom bror Anders och hämtade hem honom. Jag minns han hjälpte mor bära in en ärt-hässja, som stod ute.

I motsats till farmor var mormor mera tyst och barsk. Hon hade ju haft svårigheter med sin måg och inte heller sin senare måg Lindgren gillade hon något vidare. Min far minns jag aldrig hon sa något om.

Mors bror Erik Eklund blev gift med Anna Andersson och han blev bland annat kyrkvård i Hedesunda kyrka. Anders blev gift med Stina Jansson, Ålbo. Per reste till Amerika 1892 tillsammans med Vret-Anders och Bagbo-Kalle. Jag minns att Vret-Anders och morbror låg i kammarn hos oss sista natten. Sen fick de ro till Söderfors, som då var närmaste järnvägsstation. Ingendera kom tillbaka till Sverige. Per dog i Väst-Virginia i 60-årsåldern.

Moster Britas Per blev måg hos Västergårds i Brunn. Han var en tid anställd hos Tomt-Anders, Anders Andersson, på ett gods i Värmland, som rättare. Sedan blev han fjärdingsman i Hedesunda.

Brodern Anders, som var född 1880, kom med i rälsläggjarlaget på Sala-Gysingebanan. Han kunde inte vara mer än en 18 eller 19 år då. Det talades om att han ensam bar ut en rälsskena, som vägde 400 kg. Sedan var han med och rälsade sista sträckan på riksgränsbanan. Någon gång före årsskiftet sammanbands den svenska och norska bandelen vid riksgränsen. Julen 1902 var han hemma igen. 1909 blev han svensk mästare i tyngdlyftning. År 1910 reste han till USA, där han i många år uppträdde som yrkesatlet och fribrottare. Han dog i övre 60-årsåldern i Chicago. Ogift. Han hade tillnamnet Eklöv.

Erik, den yngste, hamnade på Lidingö. Han var gift och hade en pojke, men både hustrun och pojken hade dött, när jag träffade honom, då han var hem på sin brors, Pers begravning. Han dog inte långt efter.

Min far fick ju troligen lunginflammation och dog innan solen gick upp på tredje dagen efter insjuknandet. Att hans namn och släkt skulle leva och föröka sig visste han inte. Tydligen hade det varit ett kort men lyckligt äktenskap. Mor hade sørjt så; det ansågs att det var därför jag var så liten och klen, som jag var.

Jag har ett minne av att det kom ett par tanter in. De trodde att jag sov. De sa, att den här gosstackarn är då så blek och mager, så han kan då rakt

inte leva länge. Antagligen tyckte de det var bäst för mor om hon fick "stoppa ner mig", som det hette. Den allmänna inställningen var sådan på den tiden.

Hur mor kunde klara upp det hela, är väl närmast en gåta. Farmor var väl kvar någon tid. Bröderna kanske hjälpte henne något. Per, minns jag, var här ibland. Plöjning och sådd gjorde Norrgårdsbonden. Jag minns hon hade bekymmer med maten. Hon åt inte vissa slags mat. Vår enda granne innan morbror flyttade hit var Vallners. Deras Anna var 7 år äldre än jag och Johan tre eller fyra år äldre. Han var snäll och kom och lekte med mig ibland. Men Anna var ju så mycket äldre att hon hade sina jämnåriga.

Så en annandagsjulmorrn kom mor hem och talade om, att nu hade de fått en ny flicka hos Vallners. Anna hade kommit och väckt mor. Hon hann nätt och jämt dit, innan flickan var född. Hon fick heta Kristina. Det fanns ju för all del barnmorska i Brunn, men jag tror inte hon behövde fara till Ålbo så ofta. Där var det mest Kransgumman, som blev anlitad, men hon hann inte vara med alla gånger hon heller.

Vallners hade segel till sin båt. Jag minns en gång, när det blåste medvind till Ön. Jag fick följa med Johan, när han hissde segel. Det gick fort och fint att komma dit, men varken båt eller segel var avsedda för kryssning, så vi fick vackert stanna där, tills det lugnade litet mot kvällen, så han kunde ro hem. Det var förstås Johan, som fick ta emot förebråelser av två upprörda mammor. För det mesta fick jag väl leka för mig själv. Då höll jag vid, på eller i sjön och då brukade jag ha en trogen följeslagare i katten. Jag tog lakar under stenar eller metade småfisk åt honom. Ja, så lärde jag mig simma. Jag tog blåvass och gjorde simkuddar av, men så småningom gick det utan.

"Anna var starkare än jag" påstod morbror Erik. Jag har ett minne av att mor hade en kopparkittel, som hon fått i brudskänk av mormor. Den fyllde hon vid brunnen och drog till ladugården. Så tog hon en hink ur den, men sen tog hon kitteln framför sig in. Hon hotade aldrig eller skrämde mig för någonting. Så jag var aldrig mörkrädd.

Ja, och så kom ju farmor på besök emellanåt.

Man fick då börja skolan, när man var sex år. Min första fröken hette Emmy Viman. Hon var snäll och rar. Men hon blev bara ett år. Sen fick vi en puckelryggig magister en termin. Har glömt namnet, men eftersom han var specialist på att knäppa oss på öronen, fick han heta "Knäppkusen" bland oss elaka ungar. Sen fick vi en skånska. För det första hade vi svårt att begripa vad hon sa och för det andra var det nog krassligt med undervisningen och disciplinen. Hon hade för sed att sova middag - ofta långt över timmen. Så en dag kom någon på idén vi skulle gå till skogs, så det blev tyst. Då sover hon nog hela eftermiddan, resonerade vi. Vi gjorde som vi tänkt och gick upp till en kolbotten och höll till där, tills vi trodde det var dags att gå hem. Då gick vi fram till skolan - men där var ingen lärarinna! En av granngummorna, som kom förbi, sa: "Nu ungar är det bäst ni binder ett bräde på ryggen. Fröken har gått runt hela byn och letat efter er." Så småningom kom ju lärarinnan också och frågade var vi varit. Vi sa

som sanningen var, att vi varit vid Rönäs kolbotten.

På sommaren fick man läsa en notis i ortstidningen: "Rövarbragd i Ålbo skola". En maskerad man hade slagit i fönstret och berövat det skräckslagna lärarinnar klockan och en del andra saker. Mors farbror, Anders Ersson, som var granne och skolrådsledamot, var dit bland de första. Han såg att glasskärvorna låg utanför. De borde ju ha legat innanför, om de slagits sönder utifrån. Så småningom måste lärarinnan erkänna, att hon hittat på hela historien. Hon blev bara kvar ett år.

Efter skånskan fick vi en liten äldre barsk lärarinna från Roslagen. Hon hette Tilda Nyman. Nu blev det ordning och reda i skolan! Det var nog hög tid. Det var ju bara halvtidsläsning och sista året hade vi lärt oss nästan ingenting. Jag minns inte att hon slogs eller luggades, men hon kunde hålla straffpredikningar, som gick på djupet hos de nog så förvildade ungdomarna. Hon blev då kvar så länge jag gick i skolan. Hon försökte väl få i oss litet bildning och vett, men i räkning kunde hon bara hela tal tills hon gick till farbror Ågren, som lärde henne decimalbråk. Han var korpral då och hade väl kommit högre i det militära, om inte patron Benedicks hade satt stopp för vidare utbildning.

Från 1887 minns jag ingenting särskilt. År 1888 var det väl mor köpte ett 20-kilos besman. För nu skulle det bli kilo och hekto istället för pund. Det blev det ju också. Så skulle det bli meter och decimeter och centimeter i stället för fot och tum. Men fortfarande mäts en stor del av våra skogsprodukter i fot och tum liksom rör för TV-apparater m.m.

Samma år var väl den stora tullstriden. Amerikas prärier började bli uppodlade. Tullarna gick ju igenom tack vare Ångköks-Olles obetalda skattsedel på 11 kronor och 58 öre. Kungen, Oskar den andre, dikterade till statsrådsprotokollet, att enligt hans åsikt borde de influtna tullmedlen användas för att lätta bördorna för dem, som drabbades av tullarna, exempelvis genom en allmän folkpension. Adolf Hedin hade motionerat om folkpension 1884. Det dröjde väl till 1917 eller 1918 innan idén realiserades.

Jag minns inte om det var 1888 eller -89, som det var ett förskräckligt oväder. Mor hade dåligt med ved hemma, så hon var ute och sågade omkull ett torrt äppelträd, som stod bakom stugan. Mellan oss och Vallners blev det en snödriva så stor, att när vi grävt oss till botten kunde vi stå raka och så grävde vi en gång från sidan, som vi kunde krypa ut och in i. Så la vi stänger och ris över och skottade på snö och så hade Johan och jag en bra koja.

Ja, 1889 fick jag väl en ny pappa. Han hette Karl Fredrik Lindgren. Jag tror han var född i närheten av Tillberga den 11.2.1858. Han hade varit värvad vid något av gardena i Stockholm. Han hade rymt första gången han kom till mors föräldrahem, men for sedan tillbaka och tjänade ut sin anställningstid.

(Fortsättning i nästa Rovblad)

Gamla recept

Här kommer två recept som är speciellt förknippade med Hedesunda.

HÄS'N SNIBB

(stor sats)

1 kg smör
3 dl grädde
3 dl vatten
1 kg mjöl
1 st äggula

Gräddas i 225-250 grader

Grädde, vatten, mjöl och äggula blandas till en deg. Degen kåvlas ut till en stor kaka. Smöret fördelas på 2/3 av kakan. Först vikes delen utan smör över 1/3 av kakan, och sedan vikes nästa tredjedel över. Man viker och kavlar degen 2-3 gånger. Därefter får degen vila i kylskåpet en stund. Sedan gör man likadant 3 gånger till. Och efter dessa kavlingar får degen vila i kylskåpet till nästa dag. Då kavlas degen ut till en kaka ungefär 1 cm tjock som sporras ut i längder och man gör 3-4 klor på varje snibb.

STANKAKA (mannagrynskaka)

Koka gröten på 1 l mjölk
 1 1/4 kkp mannagryn
 1 kkp socker
 1 kkp russin
 salt

Saffran (1 påse) iröres i gröten.

Redning 1/2 l mjölk
 1 kkp mjöl
 2 st ägg
 1 tsk ostlöpe

Redningen blandas väl med gröten. Häll gröten i en smord eldfast form, och strö över lite ströbröd. Kakan gräddas i 200-225 grader.

JULMARKNAD

SÖNDAGEN DEN 4 DEC.

Gåvor mottagas tacksamt!

Uppgifter hämtade ur
"GEFLEBORGS LÄNS KALENDER 1893-1896"

Föreningar:

Hedesunda Landtmannaförening

ordf.: Hem.-eg. E. Lund i Brunn.

Hedesunda nykterhetsförbund,

ordf.: O. Hedström i Sundby.

Hedesunda Hästförsäkringsförening med ansvarighet å 90.000 kr.

ordf.: Olof Larsson i Böhle. Premier 1,5%.

Hedesunda försvarsförening,

ordf.: Pastor J. I. Rydberg.

Missionsföreningen, Brunn.

Goodtemplarlogen "Var Trofast", Löfåsen.

Lärare i Folkskolan: Bohman, Klara Johanna, Mählbo

Burgman, Tekla Eugenia, Bäck

Bylund, Anna Augusta, Landa

Carlsson, Jonas, Löfåsen

Jäderström, Erik, Sevalbo

Norman, Erik, Brunn

Skogh, Anders, Sundby

Ekström, J. E., Vägskälet

Lärare i Mindre Folkskolan: Bergström, Eva Paulina Ch., Östanhede

Löthman, Anna Juliana, Gräsbäcken

Nyman, Karolina Mathilda, Åhlbo

Pettersson, Anna Elisabeth, Öhn

Lärare i Småskolan: Andersson, Alida Natalia, Jufvansbo

Andersson, Margareta, Brunn

Burman, Fanny Sofia, Mählbo

Kompass, Karolina, Landa

Handtverkare: Fröjd, J., Skomakare, Löfåsen

Hedqvist, J., Murare, Oppåker

Jönsson, Per, Kopparslagare, Kungsgården

Kihlström, And., Målare, Brunn

Larzen, O., Skräddare, Löfåsen

Lindström, O., Bagare, Brunn

Lundberg, Carl, Skräddare, Åhlbo

Sandberg, J. G., Garfvare, Wibro

Strid, Lars, Smed, Flaeten

Ugglå, Carl, Smed, Öhn

Folkets hus i Hedesunda.

Några glimtar ur den gamla anspråkslösa byggnadens historia.

Folkets hus i Brunn får förmodligen räknas bland de allra blygsammaste byggnaderna av det slaget i vårt landskap, ja, kanske i hela vårt avlånga land. Orsaken härtill är väl mera att söka i svårigheten att till överkomligt pris anskaffa en lämplig byggnadstomt för ett bättre och tidsenligare hus än i något slags slöhet hos vederbörande arbetarkommun. Markägarna i Hedesunda är nämligen svåra att tas med då det gäller tomtaffärer, men när krisen en gång är lyckligt och väl över få vi väl hoppas att det hela ordnar sig. Sedan är det en annan sida av saken som kanske inte är så litet skuld till svårigheten att ordna lokalfrågan såväl för arbetarkommunen som för övriga sammanslutningar på orten, och det är den osunda politiken eller konkurrensen eller vad man nu ska kalla det. En centralisering vore kanske bästa lösningen? På andra platser i vårt landskap har man präktiga kommunalhus, präktiga NTO-lokaler och präktiga Folkets hus, i Hedesunda ha vi inte någondera delen. NTO-lokalen i Brunn är visserligen rymlig och bra, men den är otidsenlig och tarvar en grundlig och omfattande restaurering. Den frågan fördes på tal för flera år sedan, men den uppsköts på obestämmd tid och befinner sig alltså fortfarande i pappers- och undersökningsstadiet. NTO-lokalen är starkt anlitad för stämmor, sammanträden, föreläsningar, festliga sammankomster av olika slag samt bio. Och när det kör ihop sig alltför mycket så har man Konsums klubbrum att tillgå. Om den länge planerade kommunalhusbyggnaden kommer till stånd, vilket vi väl får hoppas att den gör i en inte alltför avlägsen framtid, så kommer den förmodligen att inrymma även lokaler för bio och sammankomster av olika slag, och därför är det kanske skäl i att ta det litet försiktigt med förbättringen av NTO-lokalen, i annat fall blir det lokalkonkurrens, eller vad man nu ska kalla det. Och få vi därtill ett nytt Folkets hus så blir det väl alldeles botten ur byttan. Den gamla byggnaden har under alla förhållanden tjänat ut och kan inte ens tillnärmelsevis fylla de fordringar man har rätt att ställa på en tidsenlig lokal av detta slag.

Folkets hus i Brunn jar ett centralt läge vid stora landsvägen genom Brunn. Men tomtutrymmet är starkt begränsat och därför måste en utbyggnad av lokalen betraktas som praktiskt ogenomförbar. Härtill kommer att byggnaden ligger alldeles för nära inpå bostadsbyggnaderna, och därför har arbetarkommunen ansett det lämpligast att helt enkelt slopa byggnaden och söka sig en mera passande plats i en utkant av byn.

Det gamla Folkets hus var ursprungligen bostadsbyggnad. För länge sedan bodde här en kopparslagare Jönsson, som hade sin bostad inrymd i ena ändan av byggnaden och kopparslagareverkstaden i den andra. Han sålde byggnaden till en slaktare Helin och denne i sin tur sålde den till Hedesunda arbetarkommun. Under en följd av år hade templet Vårblomman sina möten och sammankomster här. Byggnaden inrymde då en stor sal, ett litet kök och en mindre sal innanför detta. Arbetarkommunen lät restaurera lokalen invändigt. Mellanväggarna togs

bort och det blev en enda stor sal, som nu tar den långa och smala byggnadens hela utrymme i anspråk.

Den 14 maj 1904 hölls det första socialdemokratiska mötet i denna lokal, och det var fabriksarbeterskan Maria Kvist från Strömsbro, sedermera Fabian Månssons fru som talade. Det var före arbetarkommunens tillkomst. Professors- och godsägaredottern Kata Dahlström kom ofta på besök och höll sina brandtal inför fullpackad lokal.

Ovanstående är del av en artikel skriven av signaturen Dixi i en Gävle-tidning 1938.

Tilläggas kan, att "Lådan", som huset kallades, en tid användes som biograf. Bröllop och födelsedagskalas hölls där. De senaste åren var biljard inrymd där.

"Lådan" revs i början av 40-talet, då vedbrist rådde.

För de yngre läsarna bör kanske tilläggas, att den låg där Ann-Britt Strands kiosk nu är belägen.

150-årsminne

Nu är det dags att minnas Hans Wikström.

Den 29 september 1833 avled vår bygds store konstnär, en av de allra största i sin art i vårt land. Det är nu alltså 150 år sedan han gick bort.

Hans målningar finns lite varstans, bland annat i kyrkan i Sevalbo. Därför träffas vi som kan och är intresserade av hans liv och verk i kyrkan lördagen den 8 oktober kl 14.30.

Särskilt inbjudna är de släktingar till Wikström som finns i våra trakter och på annat håll.

Tord Andersson, Österfärnebo, också känd från Radio Gävleborg, har lovat att berätta om Wikström. Tord vet mer än någon annan, eftersom han skrivit en bok om Wikström.

Hembygdsföreningen i Österfärnebo kallas också till detta möte.

Vi serverar kaffe i kyrkan.

Färjturer kl 13, 13.30, 14, 14.15.

Välkomna!